

Mijn mooiste doodskistje

Jaarlijks trakteer ik mijzelf in juli op een dagje op de hei. Niet dat type uitje, waarbij collega's onder leiding van de nieuwe manager de juiste teamspirit voorwenden voor de gereorganiseerde werkstructuur. Nee, gewoon een privé-excursie naar een uitgestrekt heideveld in het oosten van het land. Steeds dezelfde hei. Op zoek naar bekende, vertrouwde beestjes en ook altijd weer iets nieuws en opmerkelijks tegenkomend. De speciale vondsten belanden in een ouderwets oprikkistje. Door zijn constructie is het kistje zwaar beveiligd. De opstaande messing waar de groef overheen gaat is zo hoog, dat geen museumkeverlarve kan binnendringen. Niets komt er levend in of uit, het is een perfect doodskistje.

Soms bezoek ik deze hei alleen, dan weer in gezelschap. Zoals een paar jaar geleden met mijn dochtertje van toen net drie jaar oud. Zij zit vredig op een dekontje tussen de struikjes hei, terwijl vaders oog valt op onbekende, zwavelgeel behaarde rupsjes. Ondertussen fladdert in de zomerzon een mannetje van het metaalvlindertje *Adscita stacies* voorbij. De rupsen mogen natuurlijk mee naar huis. Het blijken larven van de heidewitvlakvlinder *Orgyia antiquoides*. Al snel begint de poging tot verpoppen, met als belangrijkste resultaat wegkwijnende rupsen. Ernaast ligt steeds een sluipwespcocon. Na ruim een week komen hieruit wespjes van *Hyposoter pectinatus*, allemaal vrouwtjes (één per rups). Het kistje bevat een tableau van al deze levensvormen. Sinds die eerste keer zie ik de rupsen elk jaar weer, maar steeds minder. Na enkele jaren bescheiden verzamelen heeft het er alle schijn van dat de populatie heidewitvlakvlinders hier bezig is in te storten, door aanhoudend sluipwespjesgeweld.

Een andere keer trof ik twee kleine metselwerkjes aan, boven op elkaar. Onmiskenbaar van urntjeswesp *Eumenes coarctatus*, zo leren de boeken thuis. En alweer: er komen geen urntjeswespen uit maar sluipwespen. Eerst een vrouwtje en dan een mannetje van de soort *Acroricnus stylator*. Geen unieke, maar wel een heel zeldzame waarneming. Voorlopig vind ik de urntjes nog te mooi om open te snijden. De vraag blijft daarvoor bestaan wat zich precies voor drama in het urntje heeft afgespeeld. Waarschijnlijk komen de sluipwespen uit de larven van de urntjeswesp, maar mogelijk uit de verlamde voederrups die het moederwespje altijd in een urntje achterlaat.

Ooit maakte de tentoonstelling *Schuldig Landschap* van Armando op mij veel indruk. Landschappen die getuige zijn geweest van een verschrikkelijke gebeurtenis, maar

daarover zwijgen. Sindsdien is voor mij elk landschap op zijn minst verdacht.

Eens was ik alleen op deze hei, genietend van rupsen van de nachtpauwoog op de struikhei. In de struiken zaten ook al spinsels met een cocon erin. Zo'n slim fuikje, waar de vlinder uit kan kruipen, maar waar geen parasiet bij komt. Het heideveld straalde pais en vree uit. Fietsers kwamen voorbij, in de verte was een glimp van een schaapskudde te zien. Kort daarvoor was een kennis van mij als vermist opgegeven. Een tijdje na mijn heidebezoek werd zijn lichaam bij dezelfde hei gevonden, na een zelf gekozen dood. Als ik mijn heidekistje bekijk denk ik altijd ook weer aan hem. Hierdoor is dit mijn dierbaarste kistje. Door er naar te kijken wordt niet alleen de hei, maar wordt ook hij weer even tot leven gewekt. Het kistje spreekt, en zwijgt niet.

Tekst:
René Marcelis
Tekening:
Kees Verbeek